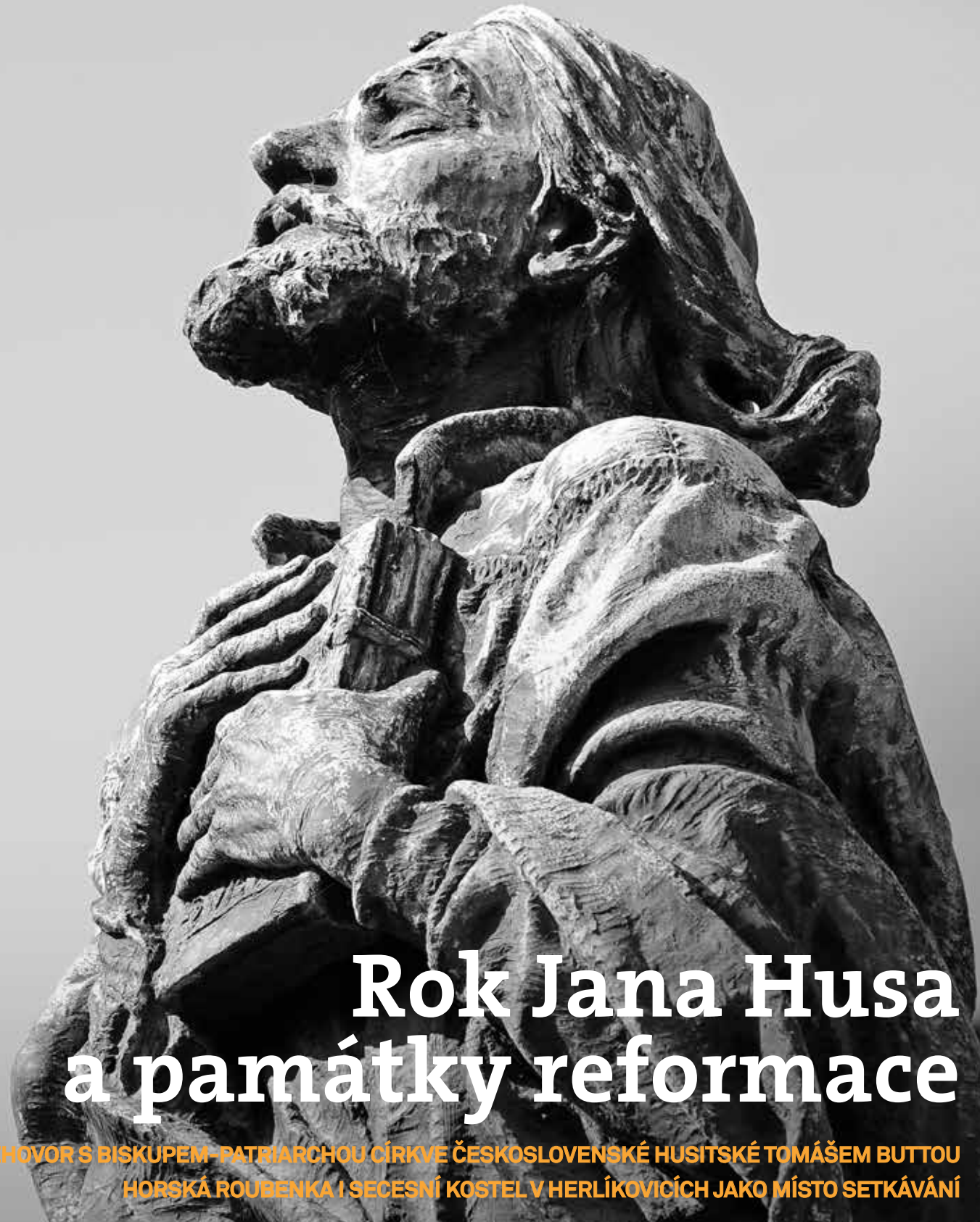

ČTVRTLETNÍK

LÉTO 2015

PRO PAMÁTKY

Rok Jana Husa a památky reformace

ROZHOVOR S BISKUPEM-PATRIARCHOU CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ TOMÁŠEM BUTTOU
HORSKÁ ROUBENKA I SECESNÍ KOSTEL V HERLÍKOVICÍCH JAKO MÍSTO SETKÁVÁNÍ

Zdeněk Prohlik, zdroj: Infocentrum město Tabor

ÚVODEM

Bez práce nejsou koláče. Rád do-
dávám, že koláčů jsme měli v naší
redakci za první půlrok hned ně-
kolik. Odměna je to sladká, po-
sudeť sami.

Dva koláče jsme obdrželi v podo-
bě prvních míst v soutěži Zlatý
středník, kde soutěžilo o nejlep-
ší tiskoviny a publikace více než
100 firem a neziskových organiza-
cí. Zlaté středníky jsme získali za
výroční zprávu a časopis PRO-
PAMÁTKY, přičemž podobně
úspěšný byl v této soutěži pouze
Rodinný pivovar Bernard.
Oceněním naší práce byly také tři
reportáže České televize o pro-
jektu MÁME VYBRÁNO, který při-
pravujeme od roku 2012.
Více se dočtete na stranách
17 až 19.

A protože se chceme o úspěch
podělit, nabízíme pomyslné
koláče také členům Klubu PRO-
PAMÁTKY – našim dárcům. Kromě
časopisů a sborníků obdrží každý
z nich volnou vstupenku do jedné
z vybraných památek po celé
České republice. Rádi se s vámi
setkáme u kávy nebo čaje v naší
redakci. Více se dozvíte na straně
22 a 23 nebo na stránkách
klub.propamatky.info

Přeji vám hezké léto.

Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

VĚRNOSTNÍ PROGRAM NPÚ

Národní památkový ústav opět
připravil program pro věrné
návštěvníky. Zapojovalo se do něj
130 hradů, zámků, klášterů
a dalších státních, městských
i soukromých památek. Za pět
vstupenek může návštěvník
získat šestý vstup zdarma. Vstupy
jsou zaznamenávány razítky
do návštěvníckého pasu, který
je k dispozici na pokladnách
památkových objektů ve správě
Národního památkového ústavu
i jeho partnerů.

Petr 1888 WM, CC-BY-SA 4.0

MÁ VLAST

Vybraná města opět hostí putovní
výstavu Má vlast cestami proměn.
Přibližuje zvelebování opomíjených
míst a objektů v sídlech i v krajině.
Součástí programu jsou také před-
nášky, představení a další doprovod-
né akce. Výstavu pořádá nezisková
organizace Asociace Entente Florale
CZ – Souznění.

DEN ARCHITEKTURY

Nezisková organizace Kruh přípra-
vuje na 3.–4. října pátý ročník Dne
architektury. Akce, která je vyhledá-
vaná díky svému bezprostřednímu
a autentickému charakteru, se těší
rostoucí oblibě i v menších městech.
Procházky, cyklojízdy či diskuze jsou
pořádány ve spolupráci s místními
iniciativami.

NOVĚ ZAPSANÉ PAMÁTKY

Národní památkový ústav eviduje
za první čtvrtletí letošního roku 27
nově zapsaných objektů v Ústřed-

ním seznamu nemovitých památek,
z toho sedm na Moravě. Památko-
vou ochranu jich za stejné obdo-
bí ztratilo 17. Mezi nově zapsanými
nalezneme venkovskou usedlost,
kostel, důl, uměleckou školu nebo
archeologické stopy po zaniklé vsi.

UDÁLO SE

Asociace muzeí a galerií pořádala
ve 155 městech v květnu a červnu
Muzejní noc. Návštěvníci 11. roč-
níku si mohli prohlédnout nejen
expozice, ale byla pro ně připravena
i řada doprovodných programů. Ve
dnech 13. a 14. června se uskutečnil
Víkend otevřených zahrad, při němž
zájemci navštívili nejznámější
historické parky a zahrady u nás.
Letošní konference reSITE se zamě-
řila na téma Sdílené město. V Praze
se ve dnech 18. a 19. června opět

Jozef Kotulík WM, CC-BY 3.0

setkali přední odborníci z oblasti
vedení měst, městského plánování,
architektury a městského rozvoje.

Enfo WM, CC-BY 3.0

V BAROKNÍM KOSTELE SV. MIKULÁŠE NA STAROMĚSTSKÉM NÁMĚSTÍ BYLA V ROCE 1920 VYHLÁŠENA
CÍRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ. KOSTEL SPRAVUJE DODNES.

Matěj Bařtha WM, CC-BY 2.5

MODERNISTICKÉMU SBORU V HOLEŠOVIČÍCH Z LET
1935–1937 DOMINUJE VĚŽ S KALICHEM.

ROZHOVOR S BISKUPEM-PATRIARCHOU CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ TOMÁŠEM BUTTOU

O roku Jana Husa a památkách reformace

**V letošním roce si připomínáme 600 let
od upálení Jana Husa. O jeho nadčasovém
odkazu, slavnostech, ale také o modlitebnách,
sborech, zvonech a dalších památkách Církve
československé husitské jsme hovořili s jejím
biskupem-patriarchou Tomášem Buttou.**

**Zaujala vás některá z nově vydaných
knih, uspořádaných výstav nebo
konferencí v rámci letošního výročí
upálení Jana Husa?**

V současnosti vyšlo několik odborných
knih jako publikace o Husovi profes-
ora Františka Šmahela nebo kolektiv-

ní práce Husitské století. Zajímavým
příspěvkem je kniha profesora Ctirada
Pospíšila s názvem Husovská dilema-
ta představující osobitý přístup teolo-
ga římskokatolické církve. Naše církev
vydala již v roce 2012 soubornou pu-
blikaci Mistr Jan Hus a jeho poselství
víry dnešku. Husovo výročí se vskutku
stalo impulzem pro pořádání nejřůz-
nějších konferencí, výstav a akcí kona-
ných během celého roku. Téměř každý
týden se koná některá z konferencí se
zvláštním zaměřením. Uskutečnila se
již mezinárodní konference o Husovi
pořádaná Českobratrskou církví evan-
gelickou, další, kterých jsem se účast-
nil, byly na univerzitách v Olomouci
a v Českých Budějovicích. Jedna z vě-
deckých konferencí proběhla již v Pra-
ze a následovat budou další. Na Jana
Husa je možné se dívat z různých úhlů
pohledu. Právě ta rozmanitost pohle-
dů umožňuje překonávat jednostranná
nahlížení a zkreslující závěry. Měl jsem
také možnost účastnit se v Karlinu

TEXT JAN ČERVINKA, DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO ARCHIV CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ
HUSITSKÉ, WIKIMEDIA COMMONS

HUSŮV SBOR NA PRAŽSKÝCH VINOHRADECH NAVRHL PAVEL JANÁK, VÝJIMEČNÁ OSOBNOST MODERNÍ ARCHITEKTURY. STAVBA Z LET 1930–1935 ZAHRNÚJE MODLITEBNU, OBYTNÝ DŮM A VĚŽ.

NOVÝ ZVON PRO BETLÉMSKOU KAPLI BUDE SLAVNOSTNĚ ODEVZDÁN A ZAVĚŠEN 5. ČERVENCE.

otevření výstavy uspořádané Univerzitou Karlovou. Dne 30. května bylo slavnostně otevřeno Centrum Mistra Jana Husa v Husinci, které spravuje naše církve a jehož obnovu také zajišťovala. Jeho součástí je i nová expozice. Vzhledem k tomu, že obklopuje Husovu světničku – starobylé pietní místo, klade tato výstava s využitím současné multimediální techniky důraz na prvky umělecké a spirituální.

Na co se z Husovských slavností 2015 nejvíce těšíte a co byste našim čtenářům doporučil z jejich programu?

Společně s Českobratrskou církví evangelickou na základě dohody o spolupráci připravujeme Husovské slavnosti 2015 ve dnech 5.–6. července v Praze. Jedná se o pestrý kulturní komponovaný pořad v centru Prahy na Staroměstském náměstí a v přílehlém okolí. Výročí, jako je to letošní, vyžaduje, aby mohl být Jan Hus připomínán takovou akcí ve větším rozsahu. Spolupracujeme s Ministerstvem kultury, s magistrátem a s dalšími institucemi. Nechceme, aby to bylo chápáno vyloženě jako církevní akce, ačkoliv obě naše církve mají k Husovi nejužší vztah, nýbrž jako společenská událost otevřená všem. K letošnímu jubileu vznikla například různá umělecká hudební díla, která budou při této příležitosti provedena a můžeme se na ně těšit. Program po stránce slova a hudby je opravdu pestrý jak na Staroměstském náměstí, tak v blízkých kostelích nebo v Betlémské kapli. Každý si může zvolit z roz-

TOMÁŠ BUTTA

- narodil se v Praze v roce 1958
- absolvoval Husitskou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze
- v roce 1984 byl vysvěcen na kněze, jako farář působil ve východních Čechách a v Praze při kostele sv. Václava Na Zderaze
- od roku 2000 vyučuje na Husitské teologické fakultě v Praze
- v roce 2006 byl zvolen biskupem-patriarchou Církve československé husitské
- od roku 2011 je členem ekumenické komise pro Husovo jubileum 2015

manité nabídky, která ho jistě vnitřně obohatí.

Jan Hus byl mimo jiné rektorem Univerzity Karlovy. Podílejí se na organizování oslav její studenti? A zapojují se dobrovolníci?

Karlova univerzita pořádá k této příležitosti řadu akcí, jako je slavnostní shromáždění v Karolinu dne 2. července, výstava, konference a další. Na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze i na dalších místech opakovaně probíhají setkání s názvem Studenti čtou Husa. Některý z odborníků teologů či historiků seznamuje studenty s konkrétním Husovým textem a přibližuje jej svým zasvěceným výkladem. Doufáme, že i z řad studentů univerzity se najdou ochotní dobrovolníci pro Husovské slavnosti 2015.

Národní památkový ústav připravil v souvislosti s výročím přednáškový cyklus a program na objektech ve své správě. Přiblíží také Husovské slavnosti 2015 jednotlivé památky a místa, na nichž Jan Hus pobýval?

Husovské slavnosti 2015 probíhají v prostorách pražských památek, ať se jedná o kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí, kostel sv. Martina ve zdi, Týnský chrám, Betlémskou kapli a další. Součástí je poutnický program, který je určen nejen dospělým, ale i dětem. Přiměřenou formou přiblíží význam jednotlivých staveb po stránce historické, architektonické a umělecké. Akce se uskutečňuje právě v těch místech, kde Jan Hus před staletími

BÝVALÁ KUBISTICKÁ SYNAGOGA V MILEVSKU DNES SLOUŽÍ HUSITSKÉ CÍRKVI.

procházel uličkami a náměstími Prahy, kde vyučoval, kázal i bydlel.

Co by návštěvníkům na těchto místech nemělo uniknout? Mohl byste připomenout některé málo známé skutečnosti?

Chrám sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí, užívaný Církví československou husitskou od roku 1920, má svůj typický barokní vzhled. Stojí však na místě staršího gotického kostela, ve kterém kázal například Husův předchůdce Jan Milíč z Kroměříže. Ve sklepních prostorách jsou ke zhlédnutí starobylé základy tohoto kostela. Betlémská kaple byla znovu vybudována po druhé světové válce. V podzemních prostorách jsou však vidět základy sloupů předbellohorské podoby kaple. Tehdy byla kostelem utrakvistů a později sborem Jednoty bratrské. Kostel sv. Martina ve zdi byl jedním z prvních pražských kostelů, kde bylo v roce 1414 znovu zavedeno vysluhování podobojí způsobem laikům. Týnský chrám Matky Boží před Týnem – kostel římskokatolické církve – byl v 15. století významným utrakvistickým kostelem, kde kázal zvolený husitský arcibiskup Mistr Jan Rokycana. Ve výklenku v průčelí kostela stával zlatý kalich a socha krále Jiřího z Poděbrad. V pobellohorském období došlo k jejich odstranění. Každý z kostelů, jenž je zahrnut do Husovských slavností 2015, má zajímavou historii, kterou rozhodně stojí za to objevovat.

V souvislosti s výročím se opravují také pomníky Jana Husa. Kde se po-

SBOR V HRADCI KRÁLOVÉ POSTAVENÝ PODLE NÁVRHU VÝZNAMNÉHO ARCHITEKTA JOSEFA GOČÁRA NESE JMÉNO HUSITSKÉHO KNĚZE AMBROŽE. BYL POSTAVEN V LETECH 1926–1929.

dle vás obnova podařila příkladným způsobem?

Určitě je dobré, že výročí Mistra Jana Husa vyvolalo zájem o pomníky českého reformátora, na kterých se podepsal čas. Renovován je „stoletý“ pomník na Staroměstském náměstí od Ladislava Šalouna, ale i mladší socha od Karla Lidického na náměstí v Husinci. Devět let jsem žil a působil jako farář ve východních Čechách, kde se nachází značné množství Husových pomníků nejen ve městech, ale i na vesnicích nebo v odlehlejších místech v přírodě. Zajímavý pomník v podobě Husovy skalní kaple z roku 1934 je například v Klokočských skalách v Českém ráji. Významné je jistě obnovovat památky a historické objekty, ale cenné je, když vznikají také nová sochařská díla s husovskou tematikou. V sochařské a kamenické škole v Hořicích se zrodil projekt Mistr Jan Hus – cesta ke smíření. Studenti této školy vytvořili řadu plastik a jedna z nich bude umístěna a slavnostně odhalena 4. července v Kostnici v Německu. Sochy budou i na dalších místech v České republice. Tři plastiky byly odhaleny panem premiérem v zahradě areálu Centra Mistra Jana Husa v Husinci.

Jedním z umělců, kteří se ve své tvorbě opakovaně vraceli k osobnosti Jana Husa, byl František Bílek, jenž měl blízko k vašemu společenství. Daří se vám přibližovat sochařův odkaz širší veřejnosti?

Výtvarná díla s motivem Mistra Jana Husa měla často v 19. a 20. stole-

tí historizující a romantické pojetí. Naproti tomu František Bílek přistupoval k tomuto námětu spirituálně. Jeho ztvárnění Jana Husa je duchovní a symbolické, ať již jde o „kolínský typ“ – „strom zasažený bleskem, který po věky hořel a neshořel“ nebo „táborský typ“ vyjadřující, jak Jan Hus jde „plameny vstříc Pravdě“. Bílek přesahuje konfesní hranice svým univerzalistickým pojetím náboženství, přesto měl blízko k Církvi československé husitské. Stal se jejím členem a umělcova četná díla se nacházejí právě v našich sborech. Například v kostele sv. Václava Na Zderaze v Praze na Novém Městě můžeme vidět „český kříž“, ale i další jím provedené liturgické předměty. Dílo tak tvoří jedinečný celek v gotickém prostoru kostela. Podobný soubor Bílkových děl najdeme i v Husově sboru v Českých Budějovicích. V roce 2000 jsme vydali knihu František Bílek v Církvi československé husitské a později také další publikace přibližující osobnost a unikátní dílo tohoto mystika a umělce.

Vaše sakrální stavby pocházejí většinou z 20. století. Jaká jsou specifika péče o moderní architekturu z pohledu majitele či správce?

Církev československá husitská, která vznikla v roce 1920 z hnutí katolického modernismu, duchovně navazuje na českou reformaci. Zprvu se k bohoslužbě užívaly kostely církve římskokatolické nebo se konala shromáždění pod širým nebem či v pronajatých sálech a školách. Pak začala

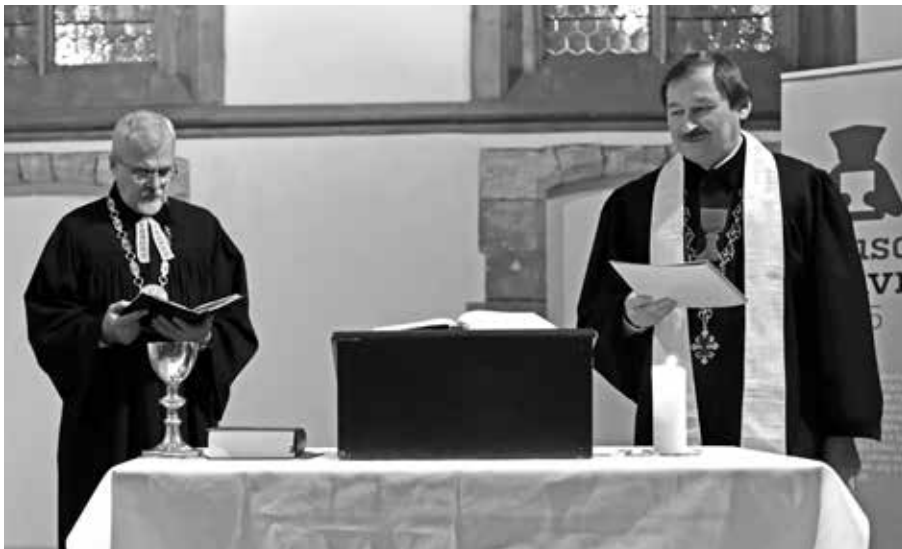

MONUMENTÁLNÍ INTERIÉR MODLITEBNY HUSOV SBORU V HAVLÍČKOVĚ BRODĚ

nová církev intenzivně budovat nové kostely. Je až s podivem, kolik kostelů a za jak krátkou dobu, navíc v čase hospodářské krize, nová církev dokázala s obětavostí svých členů postupně vybudovat. Podíleli se na tom i významní architekti jako Josef Gočár, Pavel Janák a další. Sborny naší církve jsou postaveny ve stylu funkcionalismu a náleží k hodnotám meziválečné architektury. Po válce převzala naše církev některé evangelické kostely po německých evangelících a také zachránila před zkázou desítky opuštěných židovských synagog adaptací na modlitebny a sbory. Desítky kostelů naší církve jsou dnes kulturními památkami. Spravování kostelů vzhledem k hodnotám kulturního dědictví probíhá v jistém napětí mezi autenticitou historické stavby a její účelovostí vzhledem ke konkrétním potřebám společenství věřících. Nejde jen o památku a relikvii minulosti, ale o otevřený prostor a místo, kde se odvíjí život církve a její služba společnosti v přítomné době.

Na konci loňského roku jste se zúčastnil odlévání zvonu Mistr Jan pro Betlémskou kapli. Můžete čtenářům přiblížit tuto událost?

Musím říci, že jsem se zúčastnil takové akce poprvé. Konal jsem již více obřadů odevzdání zvonů a žehnání, ale bezprostředním svědkem veřejného odlévání zvonu jsem ještě nebyl. Navíc se jednalo o zvon pro Betlémskou kapli. Tvůrci se na mne obrátili s touto my-

JOEL RUML A TOMÁŠ BUTTA SLAVNOSTNĚ ZAHAJUJÍ HUSŮV ROK 2015.

šlenkou. Měl jsem možnost navrhnout text – Husův citát na tento zvon a sledovat jeho přípravu. Vlastní odlévání zvonu se konalo za účasti františkána bratra Michala a profesora Tomáše Halíka. Společně jsme v tomto ekumenickém složení žehnali dílu zvonaře, kdy kolem létaly jiskry. Tento zvon bude slavnostně odevzdán dne 5. července, poté zavěšen na věžičku Betlémské kaple a 6. července již zazvoní. O zvonu se píše v zakládací listině kaple a jeho funkcí bylo svolávat na kázání Božího slova v českém jazyce.

Na děčínský zvon Mistr Jan Hus se pořádá veřejná sbírka. Plánujete se zúčastnit jeho červnové instalace?

Pokud budu moci, rád se zúčastním. Myšlenka zvonu označeného Husovým jménem se rodí na více místech. Má to své hluboké dějinné opodstatnění. V době utrakvismu bývaly zvony pojmenovány také po Mistru Janu Husovi jako Božím mučedníkovi a nesly i jeho reliéf. V období první republiky se na věže našich sborů umísťovaly zvony s jeho jménem. Mnoho jich bylo odebráno v čase války pro materiál na zbraně. V čase pokoje a míru se opět vrací na věže kostelů. Svým způsobem ojedinělým dílem je projekt zvonohry v Hradci Králové. Zde se připravuje pro věž Gočárova Sboru kněze Ambrože zvonohra, která bude mít celkem 40 zvonů. Již bylo zhotoveno, slavnostně předáno a požehnáno celkem 20 zvonů. Druhý největší má jméno Jan Hus.

V nepříznivých historických obdobích, například za druhé světové války, jejíž výročí ukončení si letos také připomínáme, jméno Jana Husa symbolizovalo odvahu a vůli bránit základní lidské hodnoty. Jak vnímáte jeho odkaz pro dnešní dny?

Je skutečností, že jméno Husovo se objevovalo v našich dějinách vždy v čase určitého ohrožení a zápasu o samostatnost a svobodu. Bylo to v prostředí českých legionářů, kteří bojovali za náš samostatný stát, ale i v odboji proti nacismu v době druhé světové války. Také ještě po roce 1968 tento národní husovský motiv byl živým i v souvislosti s činem Jana Palacha. Hus sám čelil pro své přesvědčení a názory ohrožení života a v mezní situaci se rozhodoval, čemu dá přednost. Hus jako křesťan a kněz vedl duchovní zápas víry, ale stal se pro mnohé inspirací, že je nutné aktivně čelit zlu, rozhodovat se podle svého svědomí a zastávat hodnoty, které přesahují dočasný prospěch.

Co byste vzkázal našim čtenářům?

Památky české reformace i novodobou církevní husitskou a protestantskou architekturu stojí za to poznávat, hlouběji se s nimi seznamovat a věnovat jim více pozornosti a zájmu, neboť patří k našemu společnému duchovně bohatému a pestrému národnímu a evropskému dědictví. Letošní Husovo výročí je k tomu jistě velmi vhodnou příležitostí. ■

KOSTEL SE NACHÁZÍ V MALEBNÉ KRAJINĚ KRKONOŠ NEDALEKO VRCHLABÍ V MÍSTĚ ZANIKLÉ OBCE HERLÍKOVICE.

SECESNÍ SKVOST VE VÝŠCE 780 METRŮ NAD MOŘEM

ZAJÍMAVÁ REKONSTRUKCE

Horská roubenka i secesní kostel jako místo setkávání

Neziskovou organizaci SEM Přátelé Herlíkovic zajímá příběh místa a lidí v oblasti bývalé obce Herlíkovic v Krkonoších. Na odkaz kulturního dědictví se snaží navázat a oživují historické stavby, především secesní kostel a původní krkonošskou chalupu – takzvanou Kunzárnou.

Kontinuita místa

„Vybavte si dobu a hospodaření na venkově v pohraničí, jaké znáte ze seriálu Zdivočelá země. Tak nějak to vypadalo i v okolí Herlíkovic po druhé světové válce,“ říká Jan Kirschner, předseda neziskové organizace SEM Přátelé Herlíkovic, jejíž členové se

o tuto lokalitu zajímají od roku 2010. Již na konci 40. let tam však začala budovat své rekreační středisko Horský domov Českobratrská církev evangelická. Ta v této části Krkonoš v době socialismu hospodařila, pečovala o horské louky, několik krav a přitom se věnovala svému poslání a duchovní stránce života. Hospodaření na horách v „nejvýše položeném družstvu“ nebylo nijak jednoduché. Po otevření západní hranice zájem turistů o tuto část Krkonoš opadl, hospodářství se zrušilo a ekonomická situace rekreačního střediska nebyla růžová. „Některé budovy jsou předimenzované. Byla uzavřena i původní krkonošská chalupa – takzvaná Kunzárna a ta 20 let pouze chátrala. Snaha o její obnovu se stala prvním impulzem pro vznik našeho spolku,“ upřesňuje Jan Kirschner.

TEXT REDAKCE
FOTO JAN KIRSCHNER, TOMÁŠ BARTOŇ

INTERIÉR ZÍSKAL V 80. LETECH NOVOU VÝTVARNĚ HODNOTNOU VNITŘNÍ VÝBAVU, CITLIVĚ KOMBINUJÍCÍ SOUDOBÉ TRENDY SE SECESNÍMI PRVKY.

Jedinečný kostel

Jednou ze stěžejních aktivit nadšenců je péče o kostel v Herlíkovicích, zachovanou secesní sakrální památku z roku 1904. V současnosti je nejvýše položeným evangelickým kostelem v České republice. Milovníkům secese se při pohledu na tuto stavbu vybaví výjevy různých ornamentů, květin nebo dívek s rozevlátými vlasy. Krásné motivy jsou na vitrážích – například luterská růže nebo v největším okně v presbytáři velmi působivý barevný kříž. V loňském roce Přátelé Herlíkovic obnovili právě tato více než sto let stará secesní okna. Na poměrně náročném projektu pracovalo celkem 35 lidí – dobrovolní brigádníci, profesionální lakýrníci i umělečtí skláři. Bylo repasováno a nově natřeno téměř 70 tvarově složitých a členitých okenních křídel a čas-to obtížně dostupných ráků.

„Okna a vitráže byly naposledy obnoveny v roce 1986 a dovedete si představit, v jakém stavu asi byly, když jsou vystaveny povětrnosti v drsném horském prostředí. Nicméně nebylo nutné kromě dvou menších křídel žádné prvky měnit,“ vzpomíná Jan Kirschner. Podle jeho slov se pouze u několika vitrážových oken nahradily části poškozených nebo nekvalitních barevných skel, které vyrobili umělečtí skláři. „Bylo zajímavé sledovat jejich práci. Měl jsem možnost navštívit dílnu v Novém Boru, ve městě s bohatou sklářskou tradicí. Také spolupráce s lakýrníky nebo výtvarnicí, která vybrala barevné odstíny, byla zajímavá,“ podotýká Jan Kirschner.

Akci financoval Česko-německý fond budoucnosti, krajanské sdružení, evangelická církev a soukromí dárci. „V le-

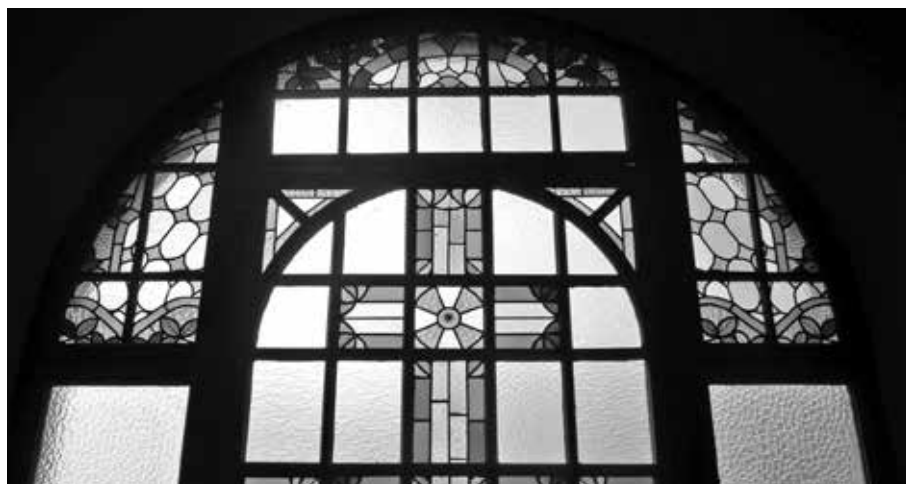
V LOŇSKÉM ROCE PŘÁTELÉ HERLÍKOVIC OPRAVILI VÍCE NEŽ STO LET STARÁ OKNA.

tošním roce žádáme o dotaci na pokračování v obnově nátěru žaluzií ve věži a doufám, že budeme úspěšní,“ pokračuje předseda neziskové organizace. Běžnou údržbu kostela zajišťuje majitel – Českobratrská církev evangelická.

Secese v horách

Kostel patří k nemnoha sakrálním stavbám ve stylu secese, které byly na našem území postaveny, a to především v pohraničních oblastech. Byl vybudován s výraznou pomocí německého podpůrného Gustav-Adolfského spolku. Realizace se chopilo sdružení vrchlabských stavitelů Kraus & Hollmann. Kostel byl posvěcen 2. června 1904. Duchovní službu tam vykonával vikář z Vrchlabí. Tak tomu bylo i po roce 1918 v rámci německé evangelické církve augšpurského vyznání, a to až do roku 1945.

Po druhé světové válce připadl kostel státu jako konfiskovaný německý majetek. České církve o něj zprvu zájem neměly, neboť obec byla dosídlena jen řídce a nebyla perspektiva, že by v ní vzniklo životaschopné křesťanské společenství. Osiřelý objekt se stal terčem vandalů. Například v roce 1956 byla poškozena okna a dveře a místní komunisté chtěli z kostela udělat sklad sena. Bylo velkým štěstím, že pro potřeby vznikajícího rekreačního a zemědělského zařízení Horský domov začala záhy po válce v jeho blízkosti kupovat jednotlivé objekty evangelická církev.

PODMANIVOU ATMOSFÉRU KOSTELA PODTRHUJE OBNOVENÁ KRÁSA VITRÁŽÍ.

ZAPOJILI SE DOBROVOLNÍCI A FINANČNĚ PŘÍSPĚL ČESKO-NĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI.

A přirozeně se po čase ujala i chátrajícího kostela. Zásadní rekonstrukce započala v polovině 80. let podle projektu architekta Jiřího Veselého a podle výtvarného návrhu jeho ženy Barbory. Nejenže byl opraven kostel, i interiér získal zcela novou a výtvarně hodnotnou vnitřní výbavu, citlivě kombinující soudobé trendy se secesními prvky.

Kostel dnes slouží jako kazatelská stanice evangelického sboru ve Vrchlabí, je využíván hosty Horského domova a je oblíbeným místem pro společenské akce a koncerty. Drsné horské klima secesní stavbě nesvědčí, proto je její údržba náročná.

Roubená chalupa – Kunzárna

Spolek již pět let svépomocí opravuje také roubenou chalupu – takzvanou

KOSTEL JE ŽIVÝM MÍSTEM SETKÁVÁNÍ, DUCHOVNÍ SLUŽBY, ALE TAKÉ SPOLEČENSKÝCH AKCÍ A KONCERTŮ (ZE SLAVNOSTI 110. VÝROČÍ KOSTELA V ROCE 2014).

Kunzárnu. Drobné práce nebo kosení horských luk v jejím okolí chystá i letos v rámci dobrovolnických táborů.

„Například zaměstnanci Československé obchodní banky mají sice možnost sekat trávu postaru kosou na střeše své moderní administrativní budovy v Praze, ale prostředí Krkonoš s horským vzduchem a krásně rozkvetlými loukami se to nevyrovná,“ říká s úsměvem Jan Kirschner. Sekáčská sezona vypukne první prázdninový víkend před nejdůležitější akcí spolku – nedělní poutí k výročí kostela, která bude zahájena česko-německou bohoslužbou. Na ni naváže po společném obědě koncert Bohdana Mikoláška. Proslavila jej píseň Ticho, kterou složil v reakci na smrt Jana Palacha. Kvůli této písni a svým postojům byl komunistickým

režimem perzekvován. Nakonec s rodinou emigroval do Švýcarska.

Kunzárna by po rekonstrukci měla sloužit jako jednoduchá ubytovna s menší expozicí o lokální historii. Koncem listopadu 2014 byla podepsána smlouva o pětileté zápůjčce objektu od evangelické církve. Je zpracována architektonická studie i návrh využití objektu. „Letos plánujeme natřít střechu. Na investici máme příslibenou spoluúčast vlastníka ve výši 50 procent na investice, což bude činit 50 tisíc korun. Druhou polovinu musíme získat z jiných zdrojů,“ říká Jan Kirschner. Spolek se chce také zaměřit na dopracování projektu a připravit žádost na obnovu objektu z programu Evropské unie Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova, pokud bude vypsán i v novém progra-

HERLÍKOVICE

Zaniklá obec Herlíkovice čili Hackelsdorf se rozkládá na svazích Krkonoš. Název lokality je odvozen od hornického kladívka, které má spolek SEM Přátelé Herlíkovic ve znaku. Obec je poprvé zmíněna v roce 1627 právě v souvislosti s těžbou rudy a kácením dřeva. Němečtí protestanští kolonizátoři, kteří osadu založili, se totiž těmito činnostmi zabývali. Mezi první a druhou světovou válkou se

lidé často stěhovali, do měst za prací odešla asi třetina obyvatel. Většinové německy hovořící obyvatelstvo v obci žilo do konce druhé světové války. Během válečných událostí vesnice prakticky vymřela, muži padli na východní frontě. Většina žen, dětí a starých mužů byla odsunuta zpočátku na Žitavsko a později do Bavorska. Domky byly dány do péče takzvaných národních správců, což byli žel často „zlato-kopové“, kteří se v lokalitě dlouho nezdrželi. V té době si v blízkosti kostela pronajala bývalou školu evangelická

církev, a tak začalo období mládežnických brigád a hospodaření na horách. Na konci 80. let došlo k radikální změně provozu a charakteru budov v lokalitě. Středisko se z místa, kam se jezdilo na brigády a levné pobyty, změnilo na horský hotel, rekreační a školicí centrum evangelické církve. Kromě Kunzárny s prvky tradiční krkonošské architektury nahradily původní budovy novostavby.

Zdroj: SEM Přátelé Herlíkovic

PŘI KOSENÍ LUK POMÁHAJÍ PŘÁTELÉ Z NĚMECKA.

NA ÚDRŽBĚ KUNZÁRNY SE TAKÉ PODÍLEJÍ DOBROVOLNÍCI.

movém období. „Rádi bychom zaujali našim projektem co nejvíce lidí, kteří mají Herlíkovice rádi. Stejně jako německé krajany, kteří se do Krkonoš stále rádi vrací, aby to byl také jejich dům na místě ztraceného domova,“ dodává Jan Kirschner.

Dobrovolnictví a přeshraniční spolupráce

Úsilí o oživení této lokality se dělo téměř v „maděrovském“ duchu seriálu Zdivočelá země, kdy do hor přijížděli nadšenci pomáhat při sklizni sena nebo brambor a za odměnu mohli přijet třeba v zimě na lyže. Tuto tradici se snaží Přátelé Herlíkovic od roku 2010 obnovovat. „Zajímá nás historie místa, jak období německy hovořícího obyvatelstva, tak i období komunismu. Pořádáme česko-německé pobyty, workcampy i setkání napříč generacemi a slavnosti k výročí kostela,“ vypočítává Jan Kirschner.

Nejdůležitější akcí v roce 2014 byla oslava 110. výročí kostela a navazující česko-německé setkání. Kostel byl při bohoslužbách zcela zaplněn. Slavnostní bohoslužby se zúčastnila skupina německých rodáků a dalších hostů z Německa. „Kazatelem byl farář luterské církve z Drážďan Erich Busse, který se celoživotně angažuje v poválečném procesu německo-polského smíření a také má vřelý vztah k Čechům. Letos červnu za svoji činnost obdržel v Drážďanech významné vyznamenání – polský řád za práci na smíření, který

získali například Lech Walesa či Jan Pavel II.,“ říká Jan Kirschner.

Plány do budoucna

Na již zmiňovanou výroční pouť kostela volně naváže česko-německý workcamp od 7. do 11. července, kdy spolek plánuje vyčistit v nedaleké obci Strážné starý hřbitov.

„Je smutné, že hřbitov připomíná spíše džungli než pietní místo. Proto jsme se rozhodli prostor letos vyčistit i jako gesto k 70. výročí konce války a následnému odsunu německého obyvatelstva z Krkonoš,“ dodává Jan Kirschner. Akci podpořil Česko-německý fond budoucnosti. ■

SEM PŘÁTELÉ HERLÍKOVIC

Křesťansky orientovaná nezisková organizace SEM Přátelé Herlíkovic pečuje o Herlíkovice, především ty Hořejší, které zdobí secesní kostel. Spolu s Horským domovem se snaží o údržbu a využití kostela a původní krkonošské chalupy Kunzárna. Připravují zajímavá setkání zdejších i přespolních lidí, workcampy či brigády. pratele-herlikovic.evangelnet.cz

HUSOVSKÉ SLAVNOSTI 2015

Církev československá husitská ve spolupráci s Českobratrskou církví evangelickou připravila Husovské slavnosti, které přiblíží odkaz Jana Husa. Pestrý program duchovních a kulturních akcí, koncertů, přednášek a diskuzí doplní putování po památkách spojených s Janem Husem a českou reformací. Slavnosti se konají ve dnech 5. a 6. července v centru Prahy.

www.hus2015.cz
www.husovskeslavnosti.cz

Archiv ČSH

CENTRUM MISTRA JANA HUSA

V květnu se v Husinci u Prachatic otevřelo nově rekonstruované Centrum Mistra Jana Husa, které slouží veřejnosti ke vzdělávacím a kulturním účelům. Jeho součástí je nová expozice věnovaná životu a dílu českého reformátora. Soustředí se na tři základní místa spojená s jeho působením: Husinec, Prahu a Kostnici. V památkově chráněném objektu se nachází i takzvaná Husova světnička. www.cmjh.cz

POZVÁNKY A TIPY

PRAVDU NEUPÁLÍŠ

Výstava uspořádaná v rámci projektu Pravdu neupálíš připomíná vztah Jana Husa a Univerzity Karlovy. Expozice je členěna do jedenácti částí. Pro návštěvníky je připraven také poslechový program a dokumentární film. Projekt využívá mobilní aplikaci, jež obsahuje textové informace, fotografie, mapy a průvodce s detailnějšími popisy jednotlivých exponátů. Výstavu Jan Hus a pražská univerzita je možné navštívit v prostorách Karolina do 28. srpna. www.hus.cuni.cz

INDUSTRIÁLNÍ STOPY S NOVÝMI STRÁNKAMI

Industriální stopy, které od roku 2001 propojují zájem o průmyslové dědictví, mají nové internetové stránky. Jsou koncipovány jako informační rozcestník, upozorňují na aktuality, památky techniky a průmyslu u nás i v zahraničí, prezentují výsledky mapování industriálních staveb, areálů a sdružují síly pro jejich záchranu a zpřístupnění. www.industrialnistopy.cz

ROK INDUSTRIÁLNÍCH PAMÁTEK

Rok 2015 byl vyhlášen Evropským rokem industriálního a technického dědictví. Jedním z cílů projektu je upozornit na jedinečnost těchto památek a vyzdvihnout jejich hodnotu. Zároveň by měl napomoci sdílení zkušeností a podpořit spolupráci mezi všemi, kteří o tyto památky pečují, především mezi neziskovkami, dobrovolníky nebo městy. www.industrialheritage2015.eu

150. VÝROČÍ SPOLKU ARCHITEKTŮ A INŽENÝRŮ V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

Richtenza WM, CC-BY-SA 3.0

Jubileum první české inženýrské organizace připomene řada akcí a aktivit. Centrum stavitelského dědictví v Plasích bude 15. a 16. října 2015 hostit mezinárodní konferenci. Bude vydán almanach, v plánu je mapování stavebních firem a jejich historie nebo anketa o nejvýznamnějšího českého architekta, inženýra či stavitele za posledních 150 let. Slavnostní setkání v Betlémské kapli v Praze se uskuteční 31. října v den 150. výročí. www.ckait.cz
www.cssi-cr.cz

DEN PAMÁTEK TECHNIKY A PRŮMYSLového DĚDICTVÍ

Platforma průmyslového dědictví Industriální stopy připravuje ve spolupráci se SHS ČMS již čtvrtý ročník akce, která má za cíl představit památky s poutavou technickou či průmyslovou minulostí nebo výlučnou industriální architekturou. Uskuteční se 12. září v rámci Dnů evropského dědictví. Připojte se i vy svou iniciativou. V minulých letech se akce setkala s mimořádným ohlasem. www.industrialnistopy.cz
www.historickasidla.cz

Z MĚST A OBCÍ

BRANDÝS NAD LABEM

Císařské komnaty se otevírají

U příležitosti historické slavnosti Audience u císaře Karla I. byla letos v dubnu veřejnosti představena další opravená část císařského a královského zámku. Pět zaklenutých salonů s obslužnou chodbou zahrnuje celé druhé patro západního křídla. To bylo ještě v roce 2010 užíváno jako nájemní byty a po staletích se znovu objevilo v dochované renesanční podobě. Opravy této části památky přinesly i významný objev. Byla odkryta část původní sgrafitové výzdoby dvorní fasády severního zámeckého křídla, která zmizela pod přízdívkami připojeného křídla západního. Je to nové konkrétní svědectví o tom, že Brandýs byl jedním z prvních míst u nás, kde byla uplatněna technicky i výtvarně vyspělá sgrafitová výzdoba. Arkády západního křídla byly vyplněny okny v závěrečné stavební etapě rudolfínské doby v letech 1606–1607. Do tohoto období se datují i úpravy císařských komnat. Právě uzavřená stavební etapa je dalším z kroků k plné rehabilitaci renesančního Brandýsa, jedinečného svědka čtyř staletí vlády habsburské dynastie.

www.brandyszamek.cz

www.audience-brandys.cz

Milan Novák

BUŠTĚHRAD

Pivovarské sklepy ožijí kulturou

Město Buštěhrad koupilo pozemek, pod kterým jsou bývalé pivovarské sklepy z počátku 20. století. O pár desítek metrů dál se přímo na náměstí nachází samotný areál barokního pivovaru, kde se pivo přestalo vařit až v roce 1967. Od té doby se sklepy využívaly jako sklady ovoce a zeleniny, v posledních desetiletích pak nebyly využívány vůbec. Jedná se o rozsáhlou soustavu sklepů s valenými klenbami vysokými až 4 metry, které jsou přístupné buď širokou chodbou z ulice, nebo šachtou bývalého nákladního výtahu shora. Na pozemku nad sklepy za první republiky pivovar pořádal různé slavnosti. Nyní je pozemek zpustlý a město tam plánuje vybudovat nové zázemí technických služeb a sběrný dvůr. Město má také v plánu zadat řešení obnovy sklepů studentům Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze, a získat tak zajímavé náměty pro budoucí využití. Uvažuje se o kulturním zařízení – galerii nebo klubu.

www.mestobustehrad.cz

Město Buštěhrad

ČESKÝ KRUMLOV

Kláštery najdou nové využití

Město dokončuje revitalizaci unikátního dvojklášterí skládajícího se z kláštera klarisek a kláštera minoritů, které se nachází v podzámčí na Latránu a je součástí městské památkové rezervace. Většina stavebních prací by měla být hotova do konce června 2015. Během stavby byly objeveny unikátní nálezy v podobě malovaných gotických stropů a sklepů. Program v objektech se bude věnovat výtvarnému umění a uměleckému řemeslu, barokní kultuře, středověkému klášteru a tvůrčím dílnám s ateliéry. Partneri projektu budou zajišťovat kulturní a vzdělávací aktivity formou muzejních a interaktivních expozičních festivalů, interpretačních kurzů, výstav, seminářů a workshopů. Projekt revitalizace bude ukončen v říjnu tohoto roku. Ovšem už na začátku září otevře areál své brány a přivítá první návštěvníky v rámci národního zahájení Dnů evropského dědictví, které bude Český Krumlov hostit od 4. do 6. září.

www.ckrumlov.info

Filip Putechůgl

Přinášíme aktuality z míst, kde se aktivně věnují péči o kulturní dědictví. Uvedené texty jsou publikovány v rámci mediální spolupráce redakce s městy a obcemi.

CHEB

Románský skvost zve k návštěvě

Chebý hrad vznikl ve 12. století na původním slovanském hradišti a ve 13. století se stal opěrným bodem politického vlivu českých králů na západním pomezí království. Je učebnicí románského stavebního a výtvarného umění v evropském kontextu. Hrad získalo město Cheb do svého majetku znovu po 100 letech v roce 1995 a zpracovalo koncepci na jeho záchranu a využití. Každoročně plynou z rozpočtu města peníze na jeho obnovu. Financována byla v minulosti také z Programu záchrany architektonického dědictví a Programu regenerace městských památkových rezervací a zón. Po opravě kaple, hradebního opevnění, jihozápadních kasemat, Mlýnské věže a vybudování prostor pro kastelána v kasematech se pozornost nyní soustřeďuje na záchranu paláce. V roce 2012 město převzalo hrad do vlastní správy od Muzea Cheb a snaží se o zvýšení jeho atraktivnosti. V roce 2014 byl rozšířen návštěvnícký okruh o prohlídku středověké věže.

www.cheb.cz

Slavka Snížková

JINDŘICHŮV HRADEC

Na radnici se vrátíte do minulosti

Stará radnice je nový výstavní dům, který se nachází v prostorách někdejší radnice na náměstí Míru. Mezi novými příběhy, které v sálech a chodbách Staré radnice mohou návštěvníci objevovat, patří místní železniční dráha, historie města nebo epizody z historie a současnosti českých večerníčků. První z příběhů se váže k lokální zajímavosti – úzkorozchodné železniční trati. Jindřichohradecké místní dráhy pro návštěvníky výstavního domu připravily expozici, ve které je například možné vyzkoušet si, jak se takový vlak řídí. Na radnici samozřejmě nesmí chybět ani výlet do historie Jindřichova Hradce. V interaktivním sále se zase seznámíte s postavkami večerníčků – Krtečkem, Křemílkem a Vochoomůrkou a dalšími. Výstavní dům Stará radnice je otevřený od 30. června do 31. října 2015, a to každý den kromě pondělí. Jeho prostory jsou bezbariérové a nachází se v nich také městská galerie, která je k dispozici nejen místním umělcům.

www.jh.cz

Denisa Pláčková

PÍSEK

Arboretum – zelená oáza ve městě

Lesnické školy v Písku se mohou pochlubit také tříhektarovým arboretum přímo v jejich areálu. Arboretum vzniklo pod vedením profesora lesnických ústavů Františka Salače v roce 1913, kdy byla dokončena nová budova školy v Lesnické ulici. Původně tam bylo vysazeno 250 druhů domácích i cizokrajných dřevin vlastní péčí a díky darům různých lesních podniků i botanických zahrad. Základním posláním arboreta byla od počátku výuka studentů. Významná byla také funkce estetická a ozdravná. Kromě vlastních dřevin jsou v areálu umístěny voliery dravců, hotel pro hmyz či pamětní kámen zakladatelům školy. V současnosti se nachází v areálu arboreta 350 taxonů v celkovém počtu 1 500 jedinců. Kulturní památkou bylo arboretum vyhlášeno Ministerstvem kultury 1. dubna 2008 a lze jej navštívit po předchozí dohodě na sekretariátu školy. Můžete tak zhlédnout více než tři hektary zajímavě založené a již téměř sto let s pečlivostí a citem vytvářené zeleně uvnitř města.

www.pisek.eu

www.sladovna.cz

Kateřina Bočková

Z MĚST A OBCÍ

SOBĚSLAV

Umění láká do kostelů

V Soběslavi, městu unikátních sakrálních staveb, návštěvníky přivítají hned tři nádherné kostely, které slouží nejen věřícím, ale žijí rovněž kulturou a jsou otevřené široké veřejnosti. V jejich nabídce je množství zajímavých výstav a plní i funkci koncertních sálů. Raně gotický kostel sv. Petra a Pavla je dominantou náměstí, známý je síťovou a vzácnou sklípkovou klenbou v chrámové lodi. Kostel sv. Víta má štíhlou věž vystavěnou bez základů přímo na vítězném oblouku z období gotiky. Třetí památkou je hřbitovní kostel sv. Marka s barokní osmibokou kaplí zdobenou freskou představující svatou Trojici. Vedle pravidelných komentovaných prohlídek kostely ožijí od 2. do 12. července festivalem Setkání s hudbou, který se letos koná již posedmé. Atmosféru koncertů umocňují i tematické výstavy prací žáků soběslavských škol. V galerii v kostele sv. Marka se každoročně od června až do konce srpna konají výstavy výtvarného umění.

www.musobeslav.cz

Jilina Kocourková

ÚSTÍ NAD LABEM

Kamenný svědek minulosti

Kamenný kříž z 19. století stojí na zdaleka viditelném místě, kde se stýká Plynárenská ulice s Masarykovou třídou. Takto dochovaná památka je v kontextu stávající moderní zástavby ve městě ojedinělá. Kříž z jemnozrného pískovce byl v havarijním stavu, téměř na hranici dožití, proto magistrát města Ústí nad Labem přistoupil za pomoci dotace Ústeckého kraje k obnově památky. Kříž je tvořen mohutným těžkým soklem, který měl v zapsušených zrcadlech v horních částech uveden text, dnes nečitelný. Profilovaná římsa překrývá ornamentálně členěná křížová stříška na čele s reliéfem Božího oka. Naštěstí se podařilo drobnou sakrální památku zachránit před zánikem. Největší defekty byly shledány u korpusu Krista, kde bylo nutné znovu vymodelovat jeho obličej i značnou část těla. Podobně se pracovalo u ozdobné partie soklu. Obnova kříže byla velmi kladně hodnocena místními obyvateli již v průběhu prací.

www.usti-nad-labem.cz

Karel Ederer

VIZOVICE

Obnovená kaple se opět otevře

V rámci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón obnovilo město Vizovice kapli, která se nachází na Partyzánské ulici. Kaple na Karažijce je drobnou sakrální stavbou postavenou v 19. století v novorománském slohu jako výraz poděkování za odvrácení cholery. S obnovou kaple se začalo v roce 2010, kdy musel být objekt nejprve staticky zajištěn. V roce 2013 se zrekonstruovala střecha kaple včetně věžičky a došlo k výměně stávající plechové krytiny za novou ze štěpané břidlice. V následujícím roce byla provedena sanace vnějšího vlhkého zdiva. U kaple byla obnovena fasáda, opraven sokl a provedeny další související práce. V letošním roce přijdou na řadu vnitřní sanační omítky a rekonstrukce původní dekorativní výmalby interiéru. Opravou oken, vstupních dveří a mříží u vstupních dveří bude ukončena obnova této kulturní památky. Kaple se znovuvybaveným interiérem může opět sloužit svému původnímu účelu.

www.mestovizovice.cz

Martin Pacoň

ZNOJMO

Okolí rotundy se vrátilo do historické podoby

Znojmo se může pyšnit národní kulturní památkou rotundou sv. Kateřiny, na kterou je náležitě hrdé a o kterou se také pečlivě stará. Její statické zajištění i sadové úpravy v jejím okolí, na nichž se v posledních dvou letech pracovalo, jsou hotové a rotunda tak po dlouhých staletích znovu majestátně stojí na samostatném pahorku, tak jak tomu bylo v době jejího vzniku na konci 11. století. S původně budovaným svatostánkem s unikátní freskovou výzdobou v interiéru se historie nemazlila. Z mohutného pahorku, na kterém byla postavena, postupně mizela zemina tak rapidně, že jednu dobu stála rotunda téměř na vykotlané skále. O svůj ztracený lesk ale rotunda nepřišla a nejen ona sama, ale i její okolí se stalo ozdobou města a jednou z nejnavštěvovanějších památek ve Znojmě. Návštěvníkům je rotunda otevřena denně od května do konce září, avšak vstup do ní je podmíněn dobrými klimatickými podmínkami. A od rotundy se nabízí jeden z nejkrásnějších pohledů na Znojmo i na údolí řeky Dyje.

www.objevteznojmo.eu

Zuzana Pastrňáková

SHS ČMS LETOS OPĚT PŘIPRAVILO BOHATÝ PROGRAM

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska se soustředí na péči o kulturní dědictví. Pravidelně organizuje Dny evropského dědictví, uděluje titul historické město roku, připravuje soutěže Památka roku či Mladí fotografují památky.

Leoncea9 (Hana Weingartz) WM, CC-BY-SA 3.0

MĚSTO CHEB ZÍSKALO ZA ROK 2014 NĚKOLIK OCENĚNÍ.

Dny evropského dědictví (European Heritage Days) každoročně v měsíci září otevírají široké veřejnosti brány nejzajímavějších památkových objektů včetně těch, které jsou jinak zčásti nebo zcela nepřístupné. Letošní zahájení se uskuteční 5. září v Českém Krumlově. Dny evropského dědictví budou v České republice probíhat až do 13. září. V rámci projektu je vždy připraven bohatý doprovodný program, například přednášky, koncerty, městské slavnosti, ale i soutěže. Dny evropského dědictví se konají pod záštitou Rady Evropy a jsou významnou celoevropskou kulturní, vzdělávací a společenskou akcí.

Sdružení každoročně uděluje titul historické město roku za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Za rok 2014 získal ocenění Cheb. Dalším projektem je soutěž Památka roku, která se zaměřuje na projekty a realizace obnovy nemovité kulturní památ-

ky, budovy nebo souboru staveb, které mají významné památkové, architektonické nebo urbanistické hodnoty a spoluutváří specifický charakter prostředí. Za rok 2014 byla oceněna obnova měšťanského domu v Chebu a hřbitovní kaple ve Slavonicích.

Tématem letošní konference Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, která se uskuteční v Chebu od 1. do 3. října, bude veřejný prostor v historických městech. Mezi hlavní body programu budou patřit doprava v historických centrech, zástavba proluk ve městech, umění ve veřejném prostoru nebo krajině výstav.

Jedním z devíti přidružených členů SHS ČMS je nezisková organizace Institut pro památky a kulturu.

VALDŠTEJNSKÁ LODŽIE V JIČINĚ BYLA VYHODNOCENA NA STRÁNKÁCH ČESKÝ RÁJ BEZ BARIÉR JAKO DOBRĚ PŘÍSTUPNÁ HENDIKEPOVANÝM.

CHVÁLÍME

Služby pro hendikepované turisty

Pravidelně vám přinášíme informace o záslužných aktivitách. Tentokrát bychom rádi vyzdvihli dvě iniciativy. Společnost Accessible Prague se specializuje na poskytování služeb tělesně hendikepovaným návštěvníkům Prahy. Podobný projekt s názvem Český ráj bez bariér připravilo Sdružení Český ráj ve spolupráci s neziskovou organizací Sportem proti bariérám – Český ráj.

TEXT ZBYNĚK KONVIČKA
FOTO LUKÁŠ KALISTA WM, CC-BY-SA 3.0
SCHIDD WM, CC-BY-SA 4.0

Cestovní agentura Accessible Prague nabízí specializované prohlídky pro turisty se zrakovým postižením. Disponuje proškolenými průvodci přímo od Svazu nevidomých a slabozrakých. Klientům zajišťují ubytování, transfery, prohlídky Prahy uzpůsobené pro vozíč-

ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM OLMOUC NABÍZÍ HAPTICKOU EXPOZICI.

káře i nevidomé. Při prohlídkách Prahy má agentura v nabídce dva okruhy: Staré Město a Malou Stranu, Hradčany a Pražský hrad.

Internetové stránky agentury prezentují rubriku Česká republika pro nevidomé, kde zájemci naleznou řadu tipů na výlety. Například za hmatovými expozicemi do Muzea hlavního města Prahy nebo do Anežského kláštera. Doporučují také Neviditelnou výstavu na Novoměstské radnici, kde se návštěvníci musí řídit pouze podle sluchu, hmatu, čichu a smyslu pro rovnováhu a zakusit tak svět nevidomých na vlastní kůži. Na stránkách zájemci získají informace o hradech a zámcích, kde najdou haptické modely památek.

Cílem projektu Český ráj bez bariér je přinést co možná nejucelenější informace o současném stavu turistické nabídky v regionu z pohledu osob se sníženou pohyblivostí. Na základě zjištěných skutečností pak nejen hendikepovaným osobám usnadnit putování po Českém ráji a umožnit lepší orientaci v terénu. Na internetových stránkách Český ráj bez bariér je uvedena přístupnost nejzajímavějších lokalit, informace o veřejné dopravě, ubytování i stravování. Naleznou tam tipy jak osoby se sníženou pohyblivostí, tak senioři a rodiny s malými dětmi s kočárky. ■

www.touchableprague.com
www.ceskyrajbezbarier.cz

MÁME VYBRÁNO

Vítězné sbírky v soutěži MÁME VYBRÁNO v roce 2015

Institut pro památky a kulturu připravil ve spolupráci s Ministerstvem kultury a Národním památkovým ústavem čtvrtý ročník projektu MÁME VYBRÁNO. Den plný zajímavých přednášek a podnětných diskuzí byl završen slavnostním večerem spojeným s předáváním cen vítězným sbírkám. Přinášíme výsledky letošní soutěže.

FINANČNĚ NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ SBÍRKA 2014

1

3 704 388 KORUN NA OBNOVU
BEZRUČOVY CHATY NA LYSÉ HOŘE

Foto: Jiří Stejskalík

2

1 307 643 KORUN NA OPRAVU KOSTELA
SV. JAKUBA V TÝNĚ NAD VLTAVOU

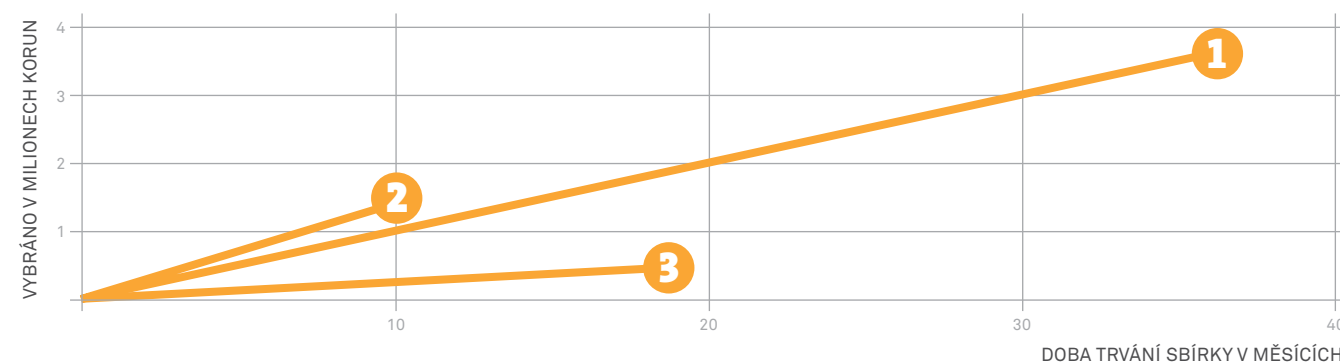
Foto: ŘKF Týn nad Vltavou

3

840 611 KORUN NA ZVON
DO MĚSTSKÉ ZVONICE VE VIMPERKU

Foto: High Contrast WM, CC-BY 2.0

NEJLÉPE PREZENTOVANÁ SBÍRKA V ROCE 2015

PÍŠTALY PRO ČVUT
SPOLEK ABSOLVENTŮ A PŘÁTEL
ČVUT

ZÁCHRANA KAPLE SV. ANNY
U PELHŘIMOVA
OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ZELENÉ SRDCE

OBNOVA BAROKNÍHO STATKU
STARÝ ZÁMEK
BAROKNÍ DVŮR BOROTÍN

VIA TEMPORA NOVA

1. MÍSTO: ZÁMEK LIPOVÁ U ŠLUKNOVA, VIA TEMPORA NOVA

Manka WM, CC-BY 3.0

2. MÍSTO: KOSTEL SV. ARCHANDĚLA MICHAELA, ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST VRBNO P. PRADĚDEM

Barokní dvůr Borotín

6. MÍSTO: BAROKNÍ HOSPODÁŘSKÝ STATEK STARÝ ZÁMEK, BAROKNÍ DVŮR BOROTÍN

Tvrz Veselí

7. MÍSTO: ZÁMEK VESELÍ NAD ÚHLAVOU, TVRZ VESELÍ

FOTOREPORTÁŽ

MÁME VYBRÁNO Cena veřejnosti

Soutěžní kategorie Cena veřejnosti se letos zúčastnilo 127 sbírek. Celkem pro ně hlasovalo osm tisíc lidí. Deset veřejných sbírek s největším počtem hlasů si rozdělilo finanční příspěvky v celkové výši 100 tisíc korun, které navýšily jejich sbírkový účet. Přinášíme vám jejich přehled.

SKŘÍTEK

3. MÍSTO: REKONSTRUKCE BUDOVY HÁJENKY V HOLEŠOVĚ, SKŘÍTEK

Zachraňme Teplickou Poustevnu

8. MÍSTO: POUSTEVNA A KOSTEL PANNY MARIE POMOCNÉ, ZACHRAŇME TEPLICKOU POUSTEVNU

Budíček

4. MÍSTO: KOSTEL SV. JANA KŘTITELE VE VROUTKU A HŘBITOV, BUDÍČEK

Lenešický okrašlovací spolek

5. MÍSTO: KOSTEL SV. ŠIMONA A JUDY, LENEŠICKÝ OKRAŠLOVACÍ SPOLEK

Martin Vlasák

9. MÍSTO: TVRZ STACHELBERG, OBČANSKÉ SDRUŽENÍ STACHELBERG

Božek Bozkov

10. MÍSTO: BOZKOVSKÉ VARHANY, ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST BOZKOV

HRAD GRABŠTEJN

ZÁMEK STEKNÍK U ŽATCE

NÁZOR

Který z památkových objektů na vámi spravovaném území je veřejností dlouhodobě opomíjený, přestože by si podle vás zasloužil větší pozornost?

Zeptali jsme se ředitelů územních památkových správ Národního památkového ústavu v souvislosti s bilancí památkové péče za posledních 25 let, kterou připomene projekt Po stopách šlechtických rodů: Velká hradozámecká inventura.

Miloš Kadlec
ředitel NPÚ, ÚPS na Sychrově

Velmi děkuji za tuto otázku, díky níž mohu upozornit na dva objekty, které považuji za zajímavé, poutavé, prochnuté géniem loci, ale veřejností dosud neobjevené. Jedná se o hrad Grabštejn v Libereckém kraji a hrad Litice v kraji Pardubickém. Grabštejn je původně gotický hrad ze 13. století, který byl v 16. století přestavěn na renesanční zámek. Ve druhé polovině 20. století zde sídlila armáda a poté pustl, zdálo se, že spěje k zániku. Od 90. let 20. století zde probíhala památková obnova, která hradu zachovala v co největší míře jeho autenticitu. Kromě stavebních obnov, restaurování unikátní manýristické kaple sv. Barbory došlo také k instalaci prohlídkových okruhů, které seznamují návštěvníky jak se životem šlechty, tak i sloužících. Správa hradu nabízí i speciální prohlídky pro rodiny s dět-

mi, pořádají se zde jarmarky, dílničky, koncerty. Oproti tomu hrad Litice založený ve 13. století je památkou, kde se zkrátka zastavil čas. Je určen těm, kteří si chtějí objekt prohlédnout sami a ve svém tempu bez časových či jiných omezení. Litice nabízí poklidnou atmosféru, což je v dnešní uspěchané době skoro zázrak.

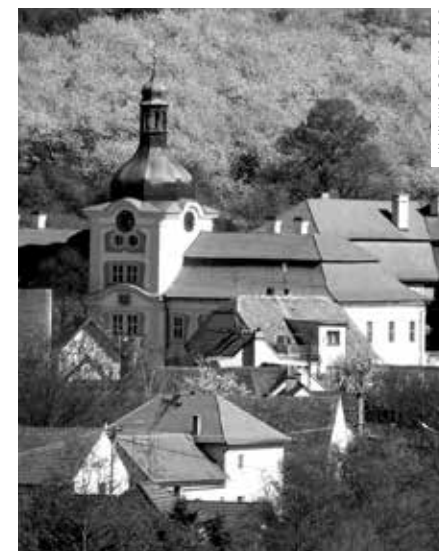
HRAD LITICE

Dušan Michelfeit
ředitel NPÚ, ÚPS v Praze

Dovolím si odpovědět nejednoznačně. Svým způsobem opomíjeným může být i velmi navštěvovaný památkový objekt, pokud návštěvníkům uniká důležitá hodnota konkrétního místa, a současně menší počet návštěvníků nemusí být znakem opomíjení. Poezii čte v běžné populaci jen několik procent lidí, je snad proto opomíjena? Z ekonomického pohledu je jistě vysoký počet návštěvníků znakem patřičného zájmu, ale současně nepřiměřeně vysoký zájem o určitý typ populárních památek pro ně může být zničitelský. A nemám teď na mysli jen fyzickou podstatu, ale také celkovou atmosféru a ducha místa. Některým památkovým objektům bych proto v tomto smyslu „opomíjení“ přál i do budoucna. Jsou to místa, která návštěvníci vyhledávají pro neopakovatelnou atmosféru, duchovní prožitky nebo prostě pro klid a pohodu. K nim rozhodně patří také nově částečně zpřístupněný rokokový zámek Stekník u Žatce. Ačkoli se na jeho současně podobě podepsaly vlny nepřízně osudu, je v současné době na dobré cestě stát se cílem těch, kteří chtějí zakusit jeho probuzení. V minulém roce byla z dotace Ministerstva kultury obnovena zámecká kaple Navštívení Panny Marie z druhé poloviny 18. století včetně unikátních fresek a štukové výzdoby, na místo se po dlouhém putování vrátil varhanní pozitiv z roku 1772, který byl navržen přímo pro tento prostor. V kapli jsou zpět také restaurované obrazy barokního mistra Ignáce Raaba. Na kapli navazují v prvním patře obou křídel zámku obnovené chodby a hala rovněž s nádhernou výzdobou. I když na obnovu čekají další interiéry a zejména jedinečné terasové zahrady italského typu, je již dnes návštěva Stekníku utopeného uprostřed léta v moři chmelnic nezapomenutelnou pro všechny, kdo tolik nespěchají a chtějí se dotknout krásy a stopy času.

Petr Pavelec
ředitel NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích

Posuzováno podle návštěvnosti patří mezi opomíjené památky zejména zámek Nebílovy. Je ale nutné dodat,

ZÁMEK NEBÍLOVY

že je opomíjený neprávem. Rozhodnete-li se jej navštívit, naleznete na nádvoří poklidnou atmosféru s procházejícími se pávy, vůní levandule a oleandrů. Tento barokní zámek skrývá mnohé skvosty hodné obdivu a někdy se o něm mluví jako o „vídeňském paláci v prostředí českého venkova“. O barokní přestavbu Nebílov se totiž zasloužil vídeňský dvorský architekt Johann Lucas von Hildebrandt, jehož rukopis je otištěn do vídeňské rezidence Belvedere nebo salzburského zámku Mirabell. Tento věhlasný architekt navrhl barokní úpravy původního zámku pro císařského generála a maršála Benátské republiky Adama Jindřicha hraběte ze Steinau v roce 1706. Zaslouženého odpočinku na novém zámku se však hrabě nedomákal, protože zemřel už v roce 1712. Jedním z nejpozoruhodnějších pokladů zámku je velký taneční sál, v němž se dochovala unikátní výmalba pražského malíře Antonína Tuvory z let 1789–1791. Výjimečné nástěnné a nástropní malby představují imaginární subtropickou krajinu se zvířaty, rostlinami a antikizující architekturou. V letech 2012–2013 proběhlo jejich restaurování. Nejnáročnější částí bylo navrácení nástropní malby na původní místo. Malba byla totiž v minulosti kompletně sejmuta z klenby sálu, rozdělena na 650 dílů, které posléze ležely 44 let v depozitáři. Nikdo už nevěřil, že by se mohly vrátit zpět na původní místo. Tým zkušených restaurátorů pod vedením akademické malířky Karine Artouni si ale nakonec

ZÁMEK VIZOVICE

s úkolem poradil a tuto ojedinělou akci lze s trochou nadsázky označit za restaurátorský zázrak. Nejlépe lze atmosféru sálu prožívat při návštěvě některého z mnoha koncertů, které se tam v sezoně odehrávají.

Jan Slezák
ředitel NPÚ, ÚPS v Kroměříži

Z mého pohledu je to státní zámek Vizovice, který se nachází necelých 15 kilometrů od krajského města Zlín. Zámek je veřejnosti přístupný od roku 1948 a od roku 2001 jej spravuje Národní památkový ústav. Zámek pochází z poloviny 18. století a jeho bohatě zařízené interiéry ve stylu baroka, rokoka, empíru a biedermeieru jsou vybaveny sbírkami porcelánu, orientálních předmětů i množstvím osobních věcí a věcí denní potřeby. Nejcennější sbírkou je ale kolekce obrazů z 16.–19. století s díly nizozemských malířů i významných českých autorů. Součástí zámku je také kaple, která prošla v uplynulých dvou letech celkovou obnovou. Její historicky cenný, originálně řešený interiér, který patří k vrcholným dílům architekta Františka Antonína Grimma a sochaře a štukatéra Ondřeje Schweigla, tak opět získal na své kráse a atraktivnosti. V současné době zde mají návštěvníci na výběr ze tří prohlídkových okruhů, vedle toho je jim k dispozici zámecká zahrada, která je jedinečným příkladem zahradní architektury u venkovského šlechtického sídla.

Výhody Klubu PROPAMÁTKY

INFORMACE

Všem členům klubu čtvrtletně zasíláme tištěný časopis PROPAMÁTKY, sborníky z našich konferencí a exkluzivně jim poskytujeme aktuality ze světa památek e-mailem nebo osobně v naší redakci.

VSTUPNÉ

Nabídka objektů s volnou vstupenkou je pestrá. Záleží na vás, zda dáte přednost církevní stavbě, bývalému šlechtickému sídlu nebo památkám průmyslového dědictví.

AKCE

Všechny členy klubu zveme na tematicky zaměřené vzdělávací akce, například fotografický workshop, exkurze po technických památkách nebo volný vstup na veletrh PAMÁTKY.

klub.propamatky.info

**KLUB
PROPAMÁTKY**

PROPAMÁTKY

konference o větrných mlýnech
12. a 13. listopadu v Brně

konference.propamatky.cz

HLAVNÍ PARTNER PORTÁLU

Pálené tašky značky TONDACH navazují na tisíciletou tradici používání tohoto druhu střešní krytiny, z čehož vyplývá závazek uchovávat ráz střešní krajiny zejména z pohledu materiálu a tvarů také do budoucna. Výrobky

této značky mají nejdelší záruku na základní střešní tašky vyráběné u nás, a to 33 let. Životnost pálených tašek ale činí až 100 let.

www.tondach.cz

ODBORNÍ PARTNEŘI PORTÁLU

Zajistíme likvidaci dřevokazného hmyzu v historických stavbách prostřednictvím horkého vzduchu.
www.thermosanace.eu

Prověřené materiály pro řešení vlhkostních problémů v historických objektech včetně poradenství
www.mc-bauchemie.cz

Kvalitní česká okna a dveře s tradicí od roku 1926 – repliky špaletových oken i historických dveří
www.janosik.cz

Ovládáme řemeslo ručně sypané, historické, ostře pálené, probarvené keramické dlažby.
www.historicka-dlazba.cz

Kvalitní minerální nátěrové systémy pro restaurování a obnovu památek
www.keim.cz

Využijte našich zkušeností s osvětlením historických budov.
www.erco.com

Od roku 1991 dodáváme izolační systémy i do historických budov.
www.ciur.cz

Odborný veletrh PAMÁTKY pořádá INCHEBA EXPO PRAHA spol. s r. o.
www.incheba.cz/pamatky

Znáte důvěryhodné a seriózní společnosti, které působí v oblasti obnovy a péče o památky u nás? Dejte nám o nich vědět.

Čtvrtletník portálu PROPAMÁTKY
Ročník 4, číslo 2, vychází: 4x ročně
Vydává: Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
Editor: Jan Červinka

Redakce: Aleš Kozák, Zbyněk Konvička,
Dagmar Koželušová, Helena Pašková,
Jindřiška Kukrálová
Jazyková redakce: Lenka Kuboušková

Grafická úprava: Studio BASE
Evidenční číslo: MK ČR E 208 18
© Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
E-mail: redakce@instituteu.cz